

Vaša Honorabilita, pani prorektorka,
drahí členovia vedenia a zástupcovia katedier,
ale aj ostatní vyučujúci, študenti, ctení hostia,
ale predovšetkým Vy – novopromovaní absolventi magisterského štúdia!

Boli ste už v našej univerzitnej knižnici, však? :-) Neraz.

A keď do nej vojdete, takmer hneď pred sebou, smerom k výpožičnému pultu, sa nachádza busta jedného významného človeka. Vlastne ide o jedinú bustu, ktorá sa nachádza v univerzitnej knižnici – v tej knižničnej časti (na rektoráte máme busty zakladateľov univerzity, máme bustu svätého Jána Pavla II. tu v aule, ale v tej knižničnej časti sa nachádza len jedna jediná – oproti vchodu na prízemí). Viete, komu tá busta patrí? Koho zobrazuje?

Nevadí. Sľubujem, že Vám to čoskoro prezradím. Predtým však, ako sa dostanem k tejto významnej osobnosti, dovoľte mi opäť – podobne ako pred chvíľou jednotlivo a osobitne – Vám pogratulovať.

Gratulujem Vám a úprimne sa s Vami teším. Zvládli ste to.

Úspešne ste pred niekoľkými rokmi absolvovali prijímacie pohovory a prijímacie skúšky; strávili ste množstvo dní – a mnohí z Vás azda aj noci – nad učivom; zúčastňovali ste sa desiatok rozličných predmetov; písali rozličné práce a výstupy... a napokon ste to všetko zavŕšili úspešnou obhajobou bakalárskej práce a štátnymi skúškami.

Ste pripravení začať ďalšiu etapu prestížneho podujatia s názvom *Tour de život*.

Ak dovoľíte, tak ako správny gratulant si dovoľím – ako správny gratulant – do tejto ďalšej životnej etapy aj niečo zapriať.

A pritom využijem slová a myšlienky práve tej osobnosti, ktorú stvárňuje spomínaná busta hneď na prízemí našej univerzitnej knižnice. Ide o **Ladislava Hanusa**. Prvého čestného doktora našej katolíckej univerzity, významného kňaza našej spišskej diecézy a v neposlednom rade predstaviteľa slovenskej filozofie kultúry.

Ladislav Hanus si totiž na jednej strane naozaj vážil kvalitné univerzitné vzdelávanie (veď sám študoval v Innsbrucku, a to dokonca 70 rokov predtým než existovali naše „erazmy“ a predtým než existovala drvivá väčšina našich univerzít), no zároveň si Ladislav Hanus uvedomoval, že univerzitný diplom nie je všetko, ba že môže byť dokonca nebezpečné, keď vzdelanie nekorešponduje s pravou múdrosťou.

Pretože byť vzdelaným, a byť múdrom, to môžu byť vskutku dve odlišné veci.

Citujem: „*Ak vzdelanie dá sa rozoznávať od človeka ako vrchnák od podstavca, ako náter od surového a primitívneho podkladu, nehovoríme o kultúrnosti [múdrosti], ale o polointeligencii, snobizme, kocúrkovstve ... a podobných obludách. Nech Boh od nich chráni. Horšie sú ako jednoduchá primitívnosť, bo neraz nenapraviteľne spotvorí ľudský podklad.*“

Tieto slová napísal Ladislav Hanus do útlej knižky *Rozprava o kultúrnosti*, ktorá bola vydaná tu (v Ružomberku) v roku 1943. Dnes, keď máme rok 2023 – čiže presne 80 rokov od jej vydania – je očividné, že tieto slová majú nadčasovú platnosť.

Veru, **aj dnes sa stretávame s ľuďmi, ktorí** napriek univerzitnému diplomu neváhajú šíriť konšpiračné teórie či neoverené informácie. Ľuďmi, ktorí svojou aroganciou či naopak vlačnosťou zakryjú všetko to dobro, čo vďaka univerzitnému vzdelaniu získali. Ľuďmi, o ktorých môžeme žiaľ povedať, že **sú vzdelaní nad mieru svojho intelektu.**

Milí naši absolventi,

úprimne Vám želám, aby takéto či podobné slová nemusel niekto niekedy vysloviť o Vás.

Zároveň mám potešujúcu správu: **Ladislav Hanus nám zanechal tri dobré rady, ako sa tomu vyhnúť.** Dovoľte mi, aby som ich v krátkosti predstavil.

Tou prvou radou je potreba **budovania šírky.**

- Šírky, samozrejme nie tej fyziologickej, lež intelektuálnej.
- Šírky, ktorá znamená záujem dozvedieť sa viac, prenikať do bohatého dedičstva našej civilizácie študovať primárne zdroje/pramene (a nie odpisovať referáty z referátov).
- Šírka, to znamená aj rešpektovať iný názor a uvedomiť si vlastné limity.

Všimnúť si to môžeme už pri bežnom rozhovore. Človek, ktorý nebuduje šírku, podľa Hanusa totiž nedokáže diskutovať. Keď sa takýto dvaja ľudia stretnú (nebudujúci šírku), každý začína svoju repliku slovami „*Ja zas napríklad.... – ani nepočúva na reč toho druhého a vlastne každý monologizuje.*“

Takýto človek, keďže ho v konečnom dôsledku zaujíma iba on sám, baží po moci a... zle dopadne. Zle dopadne, pretože nemal dost' intelektuálnej pokory na to, aby si uvedomil, že existuje aj niečo ďalej za jeho zorným poľom.

Preto milí absolventi, prosím, nezabudnite aj po skončení univerzitných štúdií na budovanie šírky. Nezabudnite vziať do ruky dobrú knihu, vycestovať, dozvedieť sa niečo nové, byť dobrým poslucháčom v dialógu. Je to naozaj veľmi cenné.

Druhou radou, ktorú nám zanechal profesor Hanus je vedieť **zaujať stanovisko**.

Čo sa tým myslí?

Nuž, predstavme si človeka, ktorý naozaj oplýva spomínanou šírkou. Veľa vie, veľa sa chce naučiť, má úprimný záujem o druhých. Ale... čo keď je nerozhodný? Čo keď z tej širokej palety nie je schopný nič vybrať? Drahí priatelia, obávam sa, že nasledujúce slová Ladislava Hanusa sú ešte príznačnejšie pre dnešnú generáciu než pre tú jeho.

Ladislav Hanus hovorí, že takíto „*ľudia sa klonia k nejakej mienke, ktorá sama v seba má dost presvedčivej sily. Ale pre osobnú zbabelosť nedostanú sa ďalej od nezáväznej mienky, aby mohli každú chvíľu odskočiť, keď ich budú ťahať na zodpovednosť. ... Sú to len opatrné tykadlá, ktoré v prípade nebezpečenstva ... zaraz siahnu späť ako slimák. ... Schváľom ostávajú v obskúrnom ovzduší neistej mienky ako na pružnej doske v pružnom postrehu, aby hockedy mohli odskočiť ta alebo sem. Keď sa náznak splní, vyjdú z kúta so žiarivou tvárou: nepovedal som? No v opačnom prípade by boli použili druhý zmysel svojho slova. ... Toť moluský a pohyblivý hmyz.*“

Milí naši absolventi, prajem Vám, aby ste vedeli zaujať stanovisko a mali dost odvahy postaviť sa za veci, ktoré si to vyžadujú. Naozaj Vám prajem – a osobitne si dovoľím popriať mužom – aby sa na Vaše slovo dalo spoľahnúť. Aby sa mnohí z Vás nebáli – a možno už v blízkom čase – povedať tie známe slová „sľubujem, že Ťa budem milovať a ctiť“ a aby ste mali aj úprimný záujem tieto slová dodržať.

Napokon, treťou vecou, ktorú nám dáva Hanus do pozornosti je **zbožnosť**.

Zbožnosť – nie v zmysle ľudovej nábožnosti, ktorej vrcholom je azda pre niektorých spev loretánskych litánií cestou na mariánske pútno miesto. Nič proti. Avšak keď Hanus hovorí o zbožnosti, hovorí o schopnosti zaujať spomedzi tej širokej nadobudnutej perspektívy také stanovisko, ktoré sa drží toho prvého a najvyššieho princípu.

Zbožnosť je pre Hanusa prejavom pokory a uvedomenia si skutočnosti, že svet má svoj jednotiaci princíp a zmysel. Je to „*to, nad čím sa zamýšľala Faust, dívajúc sa na prázdne ruky ... to jednotné, podstatné, oživujúce*“. Je to uznanie, že naša kultúra, spoločnosť, každý jeden z nás nie je len vecou púhej náhody, ale že toto všetko je spoločne previazané v jednotnej organickej súvislosti.

Preto „*ak sa vzdelanie podáva s týmto zameraním*“, hovorí Hanus a ja pevne verím, že na našej katolíckej univerzite sa o to usilujeme, „*pochozí sa súvis vecí, dôjde sa k poslednému kľúču, ktorého ostatné zjavy sa vysvetlia. ... Tak sa stáva, že teológ, umelec, právnik, lekár, technik, [psychológ, historik, učiteľ] a ktokoľvek, ak majú organické vzdelanie, v tomto duchovnom bode sa stretnú.*“

Drahí prítomní, o takomto človeku, ktorý

- (1.) sa vyznačuje skutočnou intelektuálnou šírkou,
- (2.) vie (aj s ohľadom na túto šírku) zaujať jasné a presvedčivé stanovisko,
- (3.) a nehanbí sa pokorne skloniť pred jediným Stvoriteľom a Pánom,

sa Hanus vyjadruje ako o ušľachtilej osobnosti.

A viete čo? Náš prvý čestný doktor je dokonca presvedčený, že stretnutie s takouto osobnosťou je vskutku **zážitkom**. Dokonca vyslovene hovorí, že stretnutie s takouto osobnosťou (ktorá má šírku, vie zaujať stanovisko a nehanbí sa skloniť pred jediným jednotiaci princípom – naším Pánom) patrí medzi najvzácnejšie zážitky života.

Milí naši absolventi,

hoci som nebol dekanom našej filozofickej fakulty v čase, keď ste na nej začali študovať, chcem sa Vám úprimne poďakovať, že ste si ju vybrali.

Verím, že Vám mala šancu ponúknuť mnoho intelektuálnych podnetov, možností rastu, nových priateľstiev či duchovné zázemie – určite pre mnohých z Vás aj v osobe duchovného otca Jozefa Žvandu, ktorý nás po náročnej chorobe (avšak s pretrvávajúcim úsmevom na tvári) v tieto dni opustil, a na ktorého s vdakou a úctou spomíname.

Ďakujem všetkým, ktorí ste sa rozličným spôsobom angažovali a pomohli našej fakulte napredovať. Ďakujem všetkým pedagógom, ktorí Vám v tom mohli byť vzorom... a ďakujem aj všetkým ďalším (rodina, priatelia...) za Vašu, možno neraz neviditeľnú, pomoc a podporu pre svoje deti – našich študentov; ale aj za sprostredkovanú podporu pre našu fakultu a pre katolícku univerzitu vôbec.

Je dosť pravdepodobné, že sa na Vás v dohľadnom čase ešte s prosbou o podporu obrátim. Ako iste viete, čísla finančnej dotácie či demografickej krivky nevestia nič dobré... a preto ak nechceme ostať na priemere, lež chceme ukázať životaschopnosť a relevantnosť... obávam sa, že to bez Vás nepôjde.

Ved' ako sa hovorí: čo nič nestojí, za nič nestojí. Budem preto vďačný za každú dobrú radu, finančnú či materiálnu podporu, ale aj za modlitby. Naozaj vďaka!

Milí naši absolventi,

dovoľte mi, aby som Vám na záver ešte raz zo srdca zagrataloval a do ďalších rokov života poprial naozaj všetko dobré. Teším sa, že ste si vybrali pre štúdium našu filozofickú fakultu a budem vďačný, keď nám zanecháte spätnú väzbu o tom, čo sa Vám počas neho páčilo i nepáčilo. Keď prijmete pozvanie do Klubu absolventov.

Deklarujem Vám, že Vás kedykoľvek (či už na nejakom stretnutí absolventov alebo aj mimo neho) radi uvidíme.

A budem naozaj potešený, ak to budúce stretnutie s ktorýmkoľvek z Vás bude stretnutím, ktoré bude patriť medzi tie najvzácnejšie zážitky v živote.